

# Αποτίμηση της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης Β2 επιπέδου ΤΠΕ για τη συστάδα Φυσικής Αγωγής και Υγείας

Μαστρογιάννης Ιάκωβος<sup>1</sup> Φατσέα Αδαμαντία<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής, Πρότυπο ΓΕΛ Μυτιλήνης του Πανεπιστημίου Αιγαίου  
[iakomas@sch.gr](mailto:iakomas@sch.gr)

<sup>2</sup> τ. Σχολική Σύμβουλος Φυσικής Αγωγής Νομού Δωδ/σου, Συν/στρια Εκπαιδευτικού Έργου για την Αειφορία Ν. Αιγαίου  
[adamantiafatsea@gmail.com](mailto:adamantiafatsea@gmail.com)

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αποτίμηση εξ αποστάσεως επιμορφωτικών προγραμμάτων, στο πλαίσιο του έργου της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση των ΤΠΕ Β2 επιπέδου στη διδακτική πράξη, που υλοποιήθηκε από Μάρτιο έως Ιούνιο του 2020. Η μελέτη είναι επικεντρωμένη στη συστάδα Β2.9 Φυσικής Αγωγής και Επαγγελματών Υγείας (ΦΑ&Υ). Το παραπάνω επιμορφωτικό πρόγραμμα υλοποιήθηκε για πρώτη φορά, παρέχοντας τη δυνατότητα συμμετοχής εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής και Επαγγελματών Υγείας σε εκπαιδευτικό υλικό προσανατολισμένο στις εκπαιδευτικές τους ανάγκες. Συγκεκριμένα, μετά τη λήξη του προγράμματος, ζητήθηκε η προσωπική άποψη των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο επιμορφωτικό πρόγραμμα από τρία Κέντρα Στήριξης Επιμόρφωσης (ΚΣΕ). Οι άξονες που μελετήθηκαν αφορούσαν στην κάλυψη των προσδιορισμένων/αναγκών από την παρακολούθηση του προγράμματος, στο εκπαιδευτικό υλικό, στην αλλαγή της στάσης τους απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη και στην κατάθεση προτάσεων για τη βελτίωση του επιμορφωτικού προγράμματος. Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης, ως μια πρώτη εκτίμηση, καταγράφονται θετικά και ενθαρρυντικά, αν και απαιτείται ευρύτερης κλίμακας έρευνα.

**ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ:** Φυσική Αγωγή και Υγεία, επιμόρφωση Β2 επιπέδου ΤΠΕ, εξ αποστάσεως επιμόρφωση

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έργο «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Διδακτική Πράξη» υλοποιείται για λογαριασμό του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων – «Διόφαντος», ως δικαιούχο φορέα, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Το έργο-Για την επιμόρφωση, χχ). Στο πλαίσιο του παραπάνω έργου υλοποιήθηκαν επιμορφωτικά προγράμματα Β2 επιπέδου ΤΠΕ την περίοδο Μαρτίου-Ιουνίου 2020, για πρώτη φορά και για νεοεισερχόμενες στο πρόγραμμα επιμόρφωσης ειδικότητες εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως οι ειδικότητες της συστάδας Β2.9 Φυσικής Αγωγής και Επαγγελματών Υγείας (ΦΑ&Υ). Στις ειδικότητες της συγκεκριμένης συστάδας περιλαμβάνονται, εκτός από τους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής, οι ειδικότητες της Νοσηλευτικής, Βρεφονηπιοκομίας, Αισθητικής και Κομμωτικής. Τα επιμορφωτικά προγράμματα αφορούν σε επιμόρφωση για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα της σχολικής εκπαίδευσης και η διάρκειά τους ανέρχεται στις 60 συνολικά ώρες (42 διδακτικές ώρες και 18 ώρες, κατ' ελάχιστον, παρεμβάσεις εφαρμογής στην τάξη).

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η αποτίμηση του επιμορφωτικού προγράμματος, όπως το βίωσαν οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί της συστάδας Φυσικής Αγωγής και Επαγγελματών Υγείας, ως επιμορφούμενοι.

Το δείγμα αποτέλεσαν 40 επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί (26 γυναίκες και 14 άνδρες) σε τρία ΚΣΕ και, συγκεκριμένα, του 1<sup>ου</sup> ΕΠΑΛ Καλλονής Λέσβου, του 1<sup>ου</sup> ΓΕΛ Καλύμνου-Νικηφόρειο και του 2<sup>ου</sup> Γυμνασίου Νεάπολης Θεσσαλονίκης, με επιμορφωτές τους συγγραφείς. Η επιμόρφωση και στα τρία ΚΣΕ υλοποιήθηκε εξ ολοκλήρου εξ αποστάσεως. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών εργαζόνταν στην εκπαιδευτική περιφέρεια που ανήκαν τα ΚΣΕ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η περίοδος υλοποίησης συνέπεσε με τη λήψη έκτακτων μέτρων, από το Υπουργείο Παιδείας, εξαιτίας της πρόληψης για τη μη διασπορά του κορωνοϊού, που εμφανίστηκε και στη χώρα μας. Τα μέτρα αφορούσαν στο «κλείσιμο» των

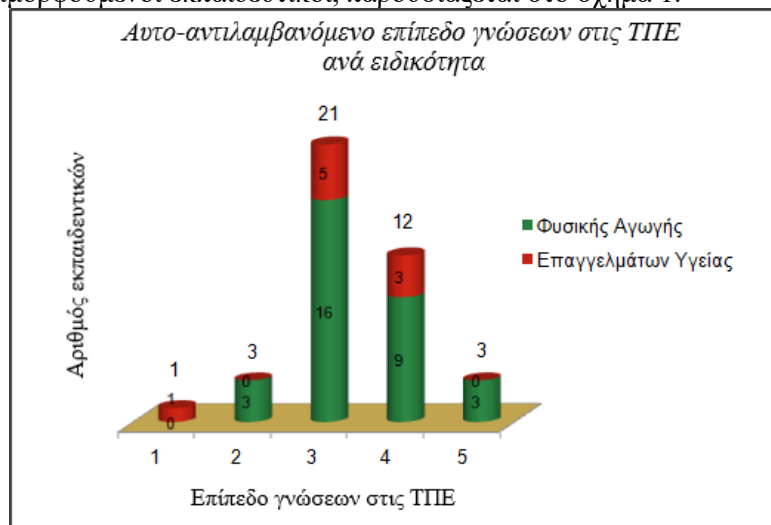
σχολείων και στην εφαρμογή της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, γεγονός που επηρέασε τον τρόπο υλοποίησης μέρους του προγράμματος (εξ αποστάσεως υλοποίηση των προβλεπόμενων παρεμβάσεων εφαρμογής στην διδακτική πράξη).

Η κατανομή των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών ανά ειδικότητα παρουσιάζεται στον πίνακα 1.

<i>Κλάδος-Ειδικότητα</i>	<i>Βαθμίδα εκπαίδευσης</i>	<i>Αριθμός εκπαιδευτικών</i>	<i>Ποσοστό %</i>
ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής	Πρωτοβάθμια	17	42,5
	Δευτεροβάθμια / ΕΠΑΛ	14	35
<b>Σύνολο Φυσικής Αγωγής</b>		31	77,5
ΠΕ87.02 Νοσηλευτικής	Δευτεροβάθμια (ΕΠΑΛ)	4	10
ΠΕ87.03 Αισθητικής	Δευτεροβάθμια (ΕΠΑΛ)	3	7,5
ΠΕ87.09 Βρεφονηπιοκομίας	Δευτεροβάθμια (ΕΠΑΛ)	1	2,5
ΤΕ01.19 Κομμωτικής	Δευτεροβάθμια (ΕΠΑΛ)	1	2,5
<b>Σύνολο επαγγελματιών Υγείας</b>		9	22,5
<b>Γενικό σύνολο</b>		40	100

*Πίνακας 1: Αριθμητική και ποσοστιαία συχνότητα ανά Κλάδο-Ειδικότητα.*

Το αυτο-αντιλαμβανόμενο επίπεδο γνώσεων στις ΤΠΕ, όπως καταγράφηκε στο αρχικό ερωτηματολόγιο που δημιούργησαν οι επιμορφωτές και συμπλήρωσαν στην πρώτη συνεδρία οι συμμετέχοντες επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί, παρουσιάζεται στο σχήμα 1.



*Σχήμα 1: Αυτο-αντιλαμβανόμενο επίπεδο γνώσεων στις ΤΠΕ.*

## ΜΕΘΟΔΟΣ

Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος επιμόρφωσης, ως εργαλείο συλλογής των δεδομένων, αξιοποιήθηκε φόρμα Google, με ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους επιμορφούμενους για ανώνυμη συμπλήρωση. Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε από τους συγγραφείς και αφορούσε την αποτίμηση του προγράμματος. Από τους συμμετέχοντες επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, ένας Φυσικής Αγωγής και τρεις επαγγελματιών Υγείας δεν συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο, επομένως τα δεδομένα που συλλέχθηκαν αφορούν 36 από τους συνολικά 40 συμμετέχοντες. Μέσω ερωτήσεων 5-βάθμιας κλίμακας Likert (1=‘Διαφωνώ απόλυτα’, 5=‘Συμφωνώ απόλυτα’), οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να δηλώσουν το επίπεδο διαφωνίας/συμφωνίας με τις παρακάτω προτάσεις:

- (α) “Η διάρκεια του προγράμματος ήταν η κατάλληλη”
- (β) “Η θεματολογία που κάλυψε το πρόγραμμα ήταν η κατάλληλη”
- (γ) “Η παρακολούθηση του προγράμματος κάλυψε τις προσδοκίες/ανάγκες μου”

- (δ) “Το πρόγραμμα ήταν ενδιαφέρον”
- (ε) “Το πρόγραμμα ήταν ευχάριστο”
- (στ) “Αισθάνομαι ότι ωφελήθηκα από τη συμμετοχή μου στο πρόγραμμα”

Εφόσον το επίπεδο συμφωνίας με έστω μία από τις παραπάνω προτάσεις ήταν χαμηλό, εάν δηλαδή η επιλογή ήταν ‘Διαφωνώ απόλυτα’, ‘Μάλλον διαφωνώ’ ή ‘Ουδέτερο’, οι συμμετέχοντες παροτρύνονταν να αιτιολογήσουν την απάντησή τους και να διατυπώσουν τυχόν προτάσεις τους:

- (ζ) “Αν απαντήσατε ‘Διαφωνώ απόλυτα’, ‘Μάλλον διαφωνώ’ ή ‘Ουδέτερο’ σε κάποια/ες από τις επιλογές της προηγούμενης ερώτησης, αναφέρετε για ποιο λόγο και τι θα προτεινάτε”.

Ομοίως, στη συνέχεια κλήθηκαν να δηλώσουν το επίπεδο διαφωνίας/συμφωνίας με τις παρακάτω προτάσεις:

- Οι εργασίες που μου ανατέθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος:
  - (η) ήταν πολλές
  - (θ) ήταν απαιτητικές
  - (ι) με βοήθησαν να κατανοήσω καλύτερα την ύλη
- Μετά την παρακολούθηση του προγράμματος:
  - (ια) άλλαξε θετικά η στάση μου απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη
  - (ιβ) αισθάνομαι έτοιμος/η να αξιοποιήσω τα ψηφιακά εργαλεία/εφαρμογές/υπηρεσίες που διδάχθηκα
  - (ιγ) σκοπεύω να αξιοποιώ πιο συχνά τα ψηφιακά εργαλεία/εφαρμογές/υπηρεσίες που διδάχθηκα

Τέλος, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν με ελεύθερο κείμενο στις παρακάτω ερωτήσεις:

- (ιδ) Τι σας άρεσε από την παρακολούθηση του προγράμματος;
- (ιε) Τι δεν σας άρεσε από την παρακολούθηση του προγράμματος;

## ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

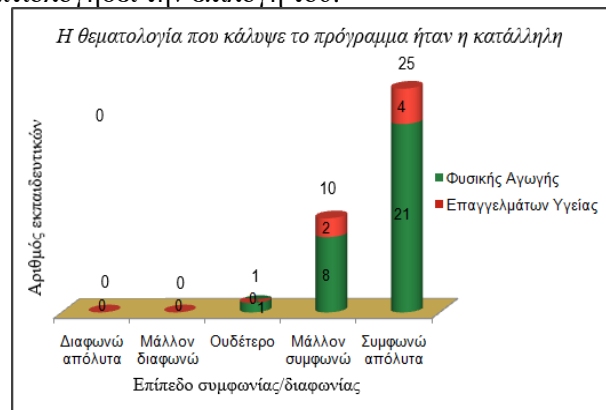
Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία των απαντήσεων των 36 συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, ως προς τη διαφωνία/συμφωνία με τις προτάσεις (α) έως (στ) του ερωτηματολογίου, παρουσιάζονται σχηματικά παρακάτω.

Ως προς τη διάρκεια του προγράμματος (βλ. σχήμα 2α), παρότι καταγράφηκαν υψηλά ποσοστά θετικής συμφωνίας, μόνο 15 από τους επιμορφούμενους (42%) δήλωσαν απόλυτη συμφωνία.

Χαμηλή συμφωνία καταγράφηκε από 3 εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής οι οποίοι δήλωσαν ‘Μάλλον διαφωνώ’ ως προς την πρόταση: “Η διάρκεια του προγράμματος ήταν η κατάλληλη” (βλ. σχήμα 2α) και αιτιολόγησαν την επιλογή τους (“Το πρόγραμμα απαιτεί περισσότερο χρόνο”, “Πρόγραμμα σε 6 μήνες - λιγότερες ώρες για εναρμονισμό εργασίας και επιμόρφωσης”, “Η διάρκεια ήταν πολύ μεγάλη και το περιεχόμενο πολύ φορτωμένο”), ενώ ένας (1) εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής εξέφρασε ουδέτερη άποψη (‘Ουδέτερο’), χωρίς να αιτιολογήσει την επιλογή του.

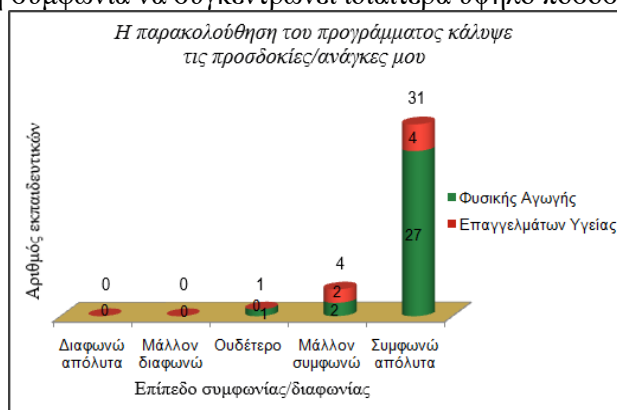


Σχήμα 2α: Έκτιμηση επιμορφούμενων ως προς τη διάρκεια του προγράμματος.



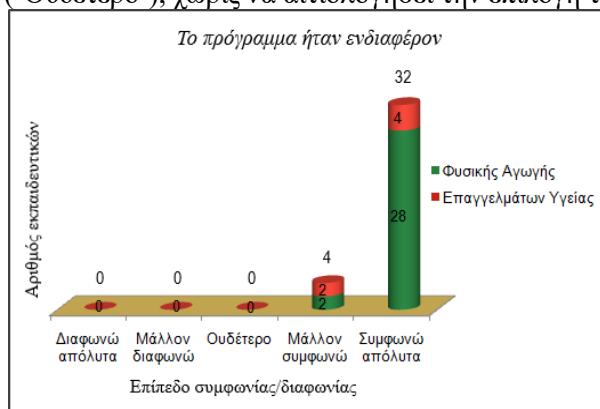
Σχήμα 2β: Έκτιμηση επιμορφούμενων ως προς τη θεματολογία του προγράμματος.

Ως προς τη θεματολογία που κάλυψε το πρόγραμμα (βλ. σχήμα 2β), παρατηρήθηκαν ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά θετικής συμφωνίας (97%), ενώ ένας (1) εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής εξέφρασε ουδέτερη άποψη ('Ουδέτερο'), χωρίς να αιτιολογήσει την επιλογή του. Εξίσου υψηλά ποσοστά θετικής συμφωνίας σημειώθηκαν ως προς την κάλυψη των προσδοκιών/αναγκών των επιμορφούμενων (βλ. σχήμα 2γ), με την απόλυτη συμφωνία να συγκεντρώνει ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό (86%).

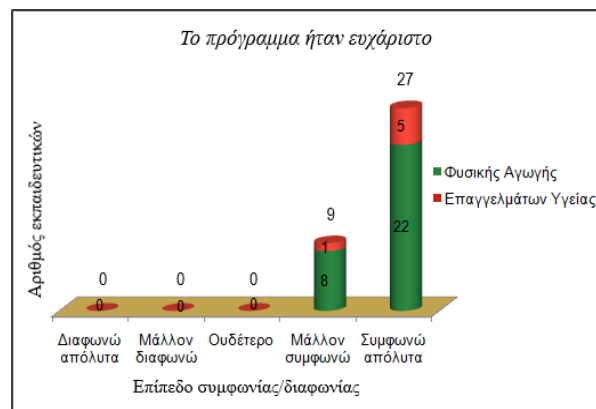


**Σχήμα 2γ:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς την κάλυψη προσδοκιών/αναγκών τους.

Το πρόγραμμα θεωρήθηκε από τους επιμορφούμενους ενδιαφέρον (βλ. σχήμα 2δ) και ευχάριστο (βλ. σχήμα 2ε) σε απόλυτα ποσοστά θετικής (100%) αλλά και υψηλά ποσοστά απόλυτης συμφωνίας (89% και 75% αντίστοιχα), ενώ ένας (1) εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής εξέφρασε ουδέτερη άποψη ('Ουδέτερο'), χωρίς να αιτιολογήσει την επιλογή του.

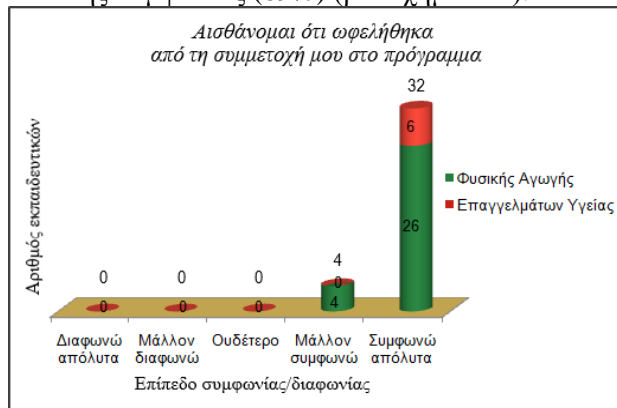


**Σχήμα 2δ:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς το ενδιαφέρον του προγράμματος.



**Σχήμα 2ε:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς το ευχάριστο του προγράμματος.

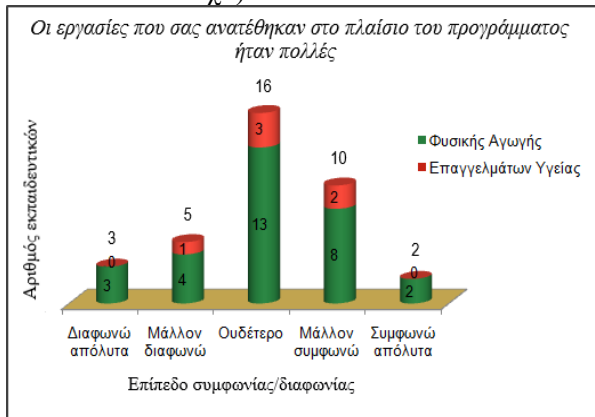
Παρόμοια, η αυτο-αντιλαμβανόμενη ωφέλεια από τη συμμετοχή στο πρόγραμμα σημείωσε ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά απόλυτης συμφωνίας (89%) (βλ. σχήμα 2στ).



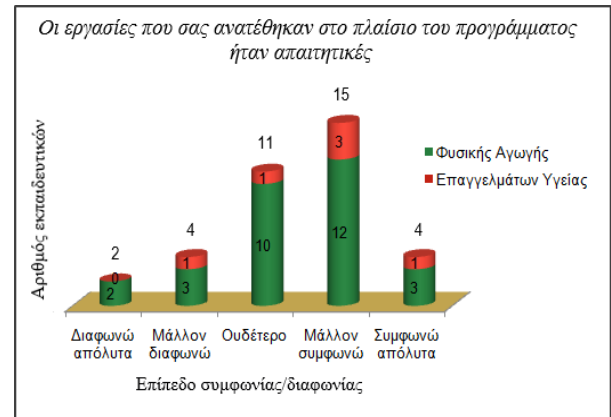
**Σχήμα 2στ:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς την ωφέλεια του προγράμματος.

Ως προς την διαφωνία/συμφωνία με τις προτάσεις (η) έως (ιγ) του ερωτηματολογίου, οι απαντήσεις των συμμετεχόντων παρουσιάζονται σχηματικά παρακάτω.

Οι εργασίες (ασύγχρονες δραστηριότητες και εφαρμογές στην τάξη), ως προς το πλήθος (βλ. σχήμα 3α) και τη δυσκολία (βλ. σχήμα 3β) σημείωσαν αρκετά υψηλά ποσοστά αρνητικής συμφωνίας (67% και 47% αντίστοιχα).

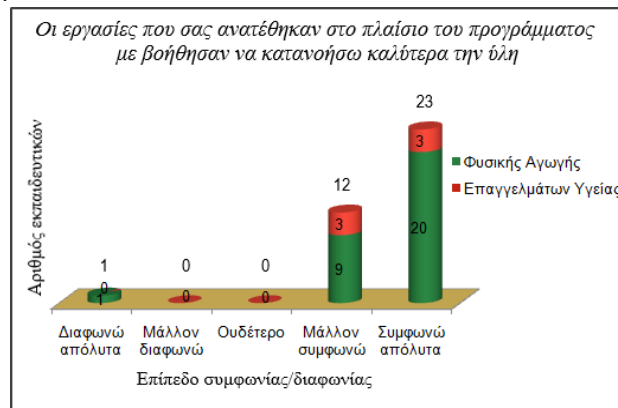


**Σχήμα 3α:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς το πλήθος των εργασιών, στο πλαίσιο του προγράμματος.



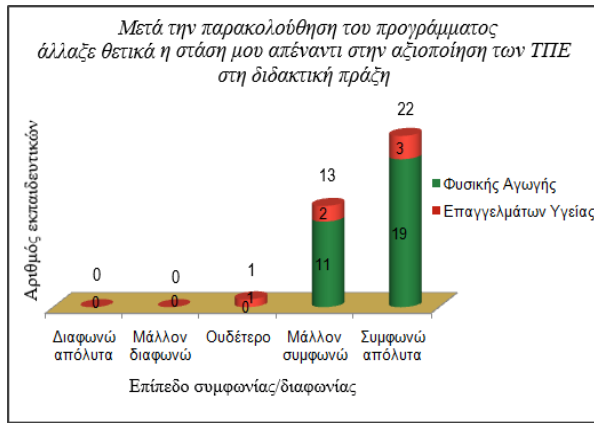
**Σχήμα 3β:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς τη δυσκολία των εργασιών, στο πλαίσιο του προγράμματος.

Παρότι τα ποσοστά αρνητικής συμφωνίας, ως προς το πλήθος και τη δυσκολία των εργασιών, στο πλαίσιο του προγράμματος, ήταν υψηλά, θεωρήθηκε από τους επιμορφούμενους ότι βοήθησαν στην καλύτερη κατανόηση της ύλης (βλ. σχήμα 3γ) σε υψηλά ποσοστά θετικής και απόλυτης συμφωνίας (97% και 64% αντίστοιχα).

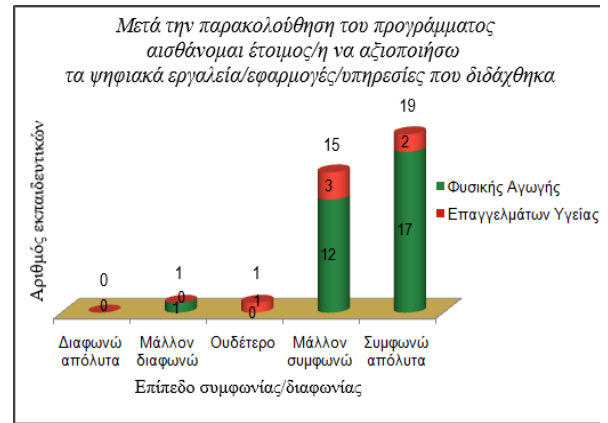


**Σχήμα 3γ:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς την κατανόηση της ύλης του προγράμματος, μέσω των ανατιθέμενων εργασιών.

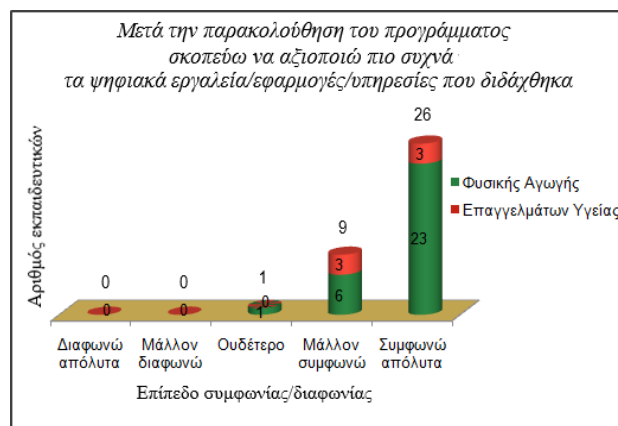
Ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά θετικής συμφωνίας παρατηρήθηκαν και ως προς την θετική αλλαγή της στάσης των επιμορφούμενων απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη (βλ. σχήμα 3δ), την αίσθηση ετοιμότητας (βλ. σχήμα 3ε) και την πρόθεση για αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων/εφαρμογών/υπηρεσιών που διδάχθηκαν (βλ. σχήμα 3στ) (97%, 94% και 97% αντίστοιχα).



**Σχήμα 3δ:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς την αλλαγή στάσης, απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ, στη διδακτική πράξη.



**Σχήμα 3ε:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς την ετοιμότητα αξιοποίησης των ψηφιακών εργαλείων/εφαρμογών/υπηρεσιών.



**Σχήμα 3στ:** Εκτίμηση επιμορφούμενων ως προς την πρόθεση αξιοποίησης των ψηφιακών εργαλείων/εφαρμογών/υπηρεσιών που διδάχθηκαν, στο πλαίσιο του προγράμματος.

Τέλος, οι απαντήσεις των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στις ερωτήσεις ελεύθερου κειμένου, όπως καταγράφηκαν στη φόρμα Google, παρουσιάζονται στον πίνακα 2.

Ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης	
<b>(ιδ) Τι σας άρεσε από την παρακολούθηση του προγράμματος;</b>	<b>(ιε) Τι δεν σας άρεσε από την παρακολούθηση του προγράμματος;</b>
«η μεταδοτικότητα του εκπαιδευτή, τα εργαλεία, η μέθοδος»	«πολύ υλικό σε λίγο χρόνο»
«Τα ψηφιακά εργαλεία και οι δυνατότητες που δίνουν για τη ενεργή συμμετοχή των παιδιών στο μάθημα.	«Απαιτητικές οι εργασίες, αλλά απαραίτητες»
«Η σημαντική ανάπτυξη των δεξιοτήτων μου όσον αφορά στις ΤΠΕ, οι πολλές, νέες ψηφιακές εφαρμογές που έμαθα και μπορώ να αξιοποιήσω στο εκπαιδευτικό μου έργο και πολύ σημαντικό: η δυνατότητα (που αναζητούσα εδώ και κάποια χρόνια) μετάφρασης αξιόλογων εκπαιδευτικών video τα οποία εντοπίζονται στο διαδίκτυο μόνο στα Αγγλικά, είναι εξαιρετικά χρήσιμα στα μαθήματά μου και είναι χρονοβόρο να τα μεταφράζω την ώρα που τα παρουσιάζω. Η εφαρμογή των διδακτικών σεναρίων προκάλεσε το ενδιαφέρον και την κινητοποίηση των μαθητών σε σημαντικό βαθμό»	«ΤΙΠΟΤΑ»
«Οι επιπλέον γνώσεις που αποκόμισα»	«Ήταν ιδιαίτερα απαιτητικό»



«Τα πάντα»	«Τίποτα»
«Η στιγμή που έγινε. Κάλυψε τις ανάγκες τις εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που κληθήκαμε να υπηρετήσουμε»	«Ισως θα μπορούσε να ήταν περισσότερο εστιασμένο στα επαγγέλματα υγείας»
«Έμαθα πολλά εργαλεία, είχα εξαιρετική επιμορφώτρια»	«Δεν υπάρχει κάτι»
«Η καθοδήγηση της επιμορφώτριας»	«Ο όγκος της ύλης σε μικρό χρονικό διάστημα»
«Το πάθος της εισηγήτριας και η υποστήριξη της τεχνικού»	«Η υπερβολική ύλη και οι τόσες πολλές εφαρμογές»
«η διαδραστικότητα»	«μεγάλη διάρκεια, ήταν κουραστικό»
«Η σαφήνεια και η οργάνωση»	«Το ότι ήταν πολύ μεγάλο. Είχε πολύ ύλη»
«Το κλίμα ανάμεσα στον εκπαιδευτή και τους συμμετέχοντες»	«Νομίζω δεν έχω κάτι να πω σ αυτό το θέμα»
«η γνωριμία με τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ»	«η ποσότητα της διδακτέας ύλης»
«Οι πολλές εφαρμογές που διδάχθηκα και ο τρόπος συγγραφής σεναρίων»	«Όλα ήταν άψογα και καλοσχεδιασμένα»
«ο χρόνος που υλοποιήθηκε»	«οι απαιτήσεις του»
«Η υποστήριξη σε όλα τα επίπεδα καθώς και η σωστή καθοδήγηση σε όλες τις φάσεις.»	«Θα ήθελα όλες οι εργασίες να ανεβαίνουν στο Forum για να έχουμε όλοι πρόσβαση σε αυτές και να διαμοιράζετε η γνώση. Και αυτό να μην αποτελούσε επιλογή αλλά τη μόνη δυνατότητα. Έτσι η μία και μόνη επιλογή δεν θα άφηνε περιθώρια σε ενδοιασμούς.»
«Το καλό κλίμα και η συνεργασία με τους συναδέλφους, η σωστή καθοδήγηση του επιμορφωτή»	«Λίγα και ανάξια να αναφερθούν»
«Όλα τα καινούρια πολύ χρήσιμα αντικείμενα. Η πίεση της εισηγήτριας ήταν τόση όση χρειαζόταν για να τα καταφέρουμε.»	«Όχι κάτι συγκεκριμένο.. Σε κανονικές συνθήκες δύσκολα θα έβγαινε το πρόγραμμα...»
«Το καλό κλίμα και η θετική αύρα που υπήρχε σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος.»	«Οι πολλαπλές γνώσεις που αποκόμισα.»
«Η εξαιρετικά δυναμική, οργανωμένη, σε διαρκή ετοιμότητα και απόλυτα κατατοπιστική και κατευναστική (λόγω περιόδου καραντίνας) Επιμορφώτρια μας!»	«Είμαι ικανοποιημένη.»
«Η επιμορφωτρια και οι νεες γνώσεις που λάβαμε»	«Δεν υπήρχε κάτι που δεν μου άρεσε, απλώς θα ήθελα να σημειώσω ότι για μένα προσωπικά αν ήταν κανονική η σχολική χρονιά, χρονικά θα είχα θέμα να ανταποκριθώ στις υποχρεώσεις του προγράμματος»
«Η ποικιλία των ψηφιακών εργαλείων που ασχοληθήκαμε και οι δυνατότητες τους καθώς και ο ιδιαίτερα ξεχωριστός τρόπος διδασκαλίας της επιμορφώτριας.»	«Τα τεχνικά προβλήματα λόγο κακής σύνδεσης.»
«Η οργάνωση των μαθημάτων από την εισηγήτρια-Η συνέπεια, καθοδήγηση και υποστήριξη που είχαμε σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος από την εισηγήτρια-Η συνεργασία μεταξύ των μελών της ομάδας των εκπ/κών»	«Δεν υπάρχει κάτι να αναφέρω ως αρνητικό στο πρόγραμμα.»
«Η ποικιλία των εργαλείων»	«Δεν έχω εστιάσει σε κάτι»
«Τα πάντα !!»	«Όλα καλά !!!»
«google forms, comics, h5p»	«Δεν υπάρχει κάτι»
«τα σεναρια»	«τιποτα»

«Η πρακτική εφαρμογή διαφορετικών προγραμμάτων και ο τρόπος εκπαίδευσης»	«Ίσως θα μπορούσα να πω η πληθώρα των πληροφοριών»
«Μου άρεσε η ενασχόληση με διαδραστικές εφαρμογές και το ερέθισμα να ασχοληθώ με αυτές ή να ανακαλύψω και καινούργιες»	«Δεν υπήρχε κάτι που δεν μου άρεσε. Απλά μερικές φορές ήταν αρκετά απαιτητικό»
«Η διδασκαλία ήταν υποδειγματική»	«Δεν βρήκα κάτι αρνητικό»
«Η αίσθηση του να μπορώ να έχω απορίες χωρίς να αισθάνομαι άσχημα. Η επιμορφώτρια ήταν πολύ υποστηρικτική και μας ενθάρρυνε με κάθε τρόπο. Έλυνε τις απορίες μας με χαρά και πραγματικά είναι εκπαιδευτικός που δίνει κίνητρα και σε κάνει να θες να κάνεις πράγματα και να γίνεσαι καλύτερος. Ευχαριστώ πάρα πολύ.»	«Δεν υπήρχε κάτι το οποίο να μην μου άρεσε ή να με δυσκόλεψε.»
«Οι εφαρμογές»	«Όλα ήταν εξαιρετικά»
«Όσα μαθαίναμε εφαρμόζονταν στην πράξη»	«Το πρόγραμμα ήταν αρκετά πειστικό»
«Το ότι με βοήθησε να κατανοήσω την σημαντικότητα της ουσιαστικής διδακτικής αξιοποίησης των ΤΠΕ στην μαθησιακή διαδικασία.»	«Δεν έχω να αναφέρω κάτι αρνητικό.»
«Η μεταδοτικότητα της εκπαιδευτριας και η ικανότητά της να μας κάνει να δουλέψουμε δημιουργικά και με πολύ διάθεση.»	«Δεν έχω κάτι αρνητικό να επισυνάψω»
«Η ποικιλία των εφαρμογών»	«Δεν υπάρχει κάτι»

**Πίνακας 2:** Απαντήσεις των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στις ερωτήσεις ελεύθερου κειμένου.

## ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όσον αφορά στους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής και Επαγγελματιών Υγείας, το πρόγραμμα επιμόρφωσης που πραγματοποιήθηκε το χρονικό διάστημα από τον Μάρτιο έως τις αρχές Ιουλίου του 2020, ήταν το πρώτο πρόγραμμα επιμόρφωσης Β2 επιπέδου ΤΠΕ που συμπεριέλαβε τις συγκεκριμένες ειδικότητες. Είναι, επομένως, σημαντική η αποτύπωση της άποψης των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν ως επιμορφούμενοι, για την εξαγωγή συμπερασμάτων που θα βοηθήσουν τόσο στην συνολική αποτίμηση του προγράμματος, όσο και στην οργάνωση και διαχείριση μελλοντικών προγραμμάτων επιμόρφωσης Β2 επιπέδου ΤΠΕ από τους επιμορφωτές.

Από τα αποτελέσματα συνάγεται ότι, η τετράμηνη διάρκεια και η θεματολογία του προγράμματος επιμόρφωσης καθώς και ο βαθμός κάλυψης των προσδοκιών/αναγκών, θεωρήθηκαν από τους συμμετέχοντες επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς αρκετά ικανοποιητικές. Λαμβάνοντας υπόψη αφενός ότι το επιμορφωτικό υλικό ήταν πρωτότυπο και καινοτόμο και για πρώτη φορά διαθέσιμο στους εκπαιδευτικούς των παραπάνω ειδικοτήτων και αφετέρου την αντίσταση των εκπαιδευτικών στην καινοτομία (Jong, 2012), είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό ότι θεωρήθηκε ενδιαφέρον, ευχάριστο και ωφέλιμο από τους επιμορφούμενους.

Συνυπολογίζοντας, όμως, τα σχετικά χαμηλά ποσοστά θετικής συμφωνίας στις προτάσεις [Οι εργασίες που μου ανατέθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος: (η) (ήταν πολλές) (33%) και (θ) (ήταν απαιτητικές) (53%)], καθώς και τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης [Τι σας άρεσε από την παρακολούθηση του προγράμματος; Τι δεν σας άρεσε από την παρακολούθηση του προγράμματος;] (ενδεικτικά "... μερικές φορές ήταν αρκετά απαιτητικό", "... αν ήταν κανονική η σχολική χρονιά, χρονικά θα είχα θέμα να ανταποκριθώ..." "Ο όγκος της ύλης σε μικρό χρονικό διάστημα.")], μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, ο όγκος και η δυσκολία των εργασιών (ασύγχρονες δραστηριότητες και εφαρμογές στην τάξη) που ανατέθηκαν στους επιμορφούμενους κατά την διάρκεια του προγράμματος, θεωρήθηκαν αρκετά απαιτητικές. Ταυτόχρονα, ωστόσο, θεωρήθηκε ότι οι εργασίες που ανατέθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος τους βοήθησαν να κατανοήσουν καλύτερα την ύλη, γεγονός που μπορεί να ερμηνευτεί ότι αν και το πρόγραμμα ήταν απαιτητικό, αυτό ήταν αναγκαίο. Ας σημειωθεί ότι, η έκτακτη κατάσταση που επικράτησε το διάστημα της επιμόρφωσης, με το κλείσιμο των σχολείων και τη γενική καραντίνα του πληθυσμού (ως μέτρο πρόληψης μετά την εμφάνιση του κορονοϊού), όπως συζητήθηκε και κατά τη διάρκεια της



επιμόρφωσης, συνέτεινε στην πιο αποτελεσματική παρακολούθηση, αφήνοντας ανοικτό το ενδεχόμενο το κατά πόσο θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις του προγράμματος στην περίπτωση κανονικής λειτουργίας των σχολείων.

Σκοπός του προγράμματος επιμόρφωσης Β2 ΤΠΕ, ως συνέχεια της εισαγωγικής επιμόρφωσης, είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων «...για την παιδαγωγική αξιοποίηση Τ.Π.Ε. στη διδακτική πράξη (Β' επίπεδο Τ.Π.Ε.).» (Το έργο-Για την επιμόρφωση Β2 επιπέδου Τ.Π.Ε., χχ). Στην παρούσα μελέτη, μετά την παρακολούθηση του προγράμματος επιμόρφωσης καταγράφηκε θετική αλλαγή στη στάση των συμμετεχόντων απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη, ενισχύοντας σχετικές προηγούμενες μελέτες οι οποίες υποστηρίζουν ότι οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής διάκεινται θετικά απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ (Αντωνίου, Σίσκος, & Φαρμάκης, 2001; Bush, 2004). Ιδιαίτερα θετικό στοιχείο, μετά την παρακολούθηση του προγράμματος επιμόρφωσης, αποτελεί η αίσθηση ετοιμότητας και η πρόθεση συχνότερης αξιοποίησης των ψηφιακών εργαλείων/εφαρμογών/υπηρεσιών που διδάχθηκαν οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί.

Από τις απαντήσεις στις ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης (ια) (*άλλαξε θετικά η στάση μου απέναντι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη*) και (ιβ) (*αισθάνομαι έτοιμος/η να αξιοποιήσω τα ψηφιακά εργαλεία/εφαρμογές/υπηρεσίες που διδάχθηκα*), στα θετικά στοιχεία του προγράμματος συμπεριλαμβάνονται η οργάνωση και η μεταδοτικότητα των επιμορφωτών, η παροχή κατάλληλης καθοδήγησης και υποστήριξης καθώς και η ποικιλία εργαλείων και εφαρμογών, γεγονός που καταδεικνύει την καταλληλότητα του υλικού. Θετικό αντίκτυπο είχε και το κλίμα συνεργασίας που προωθήθηκε καθώς και η διδακτική μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, με ενεργητική συμμετοχή των επιμορφούμενων και έντονη αλληλεπίδραση, όπως συνιστάται στην εκπαίδευση ενηλίκων (Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων, 2008).

Ως αρνητικά αναφέρθηκαν ο όγκος της ύλης, οι απαιτητικές αλλά απαραίτητες εργασίες (*“Απαιτητικές οι εργασίες, αλλά απαραίτητες.”*) και η έλλειψη εστίασης στα επαγγέλματα Υγείας (όπως Αισθητικής, Βρεφονηπιοκομίας, Κομμωτικής, Ιατρικών εργαστηρίων). Ωστόσο, δεν υπήρξε καμία αρνητική αναφορά ως προς τη βαθμίδα εκπαίδευσης που υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί και το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος, γεγονός που συνηγορεί στην κάλυψη των διδακτικών αναγκών όλων των βαθμίδων.

Σημαντικό περιορισμό στη συγκεκριμένη μελέτη αποτελεί το γεγονός ότι το δείγμα αφορούσε επιμορφούμενους από τα τρία προαναφερθέντα ΚΣΕ, με επιμορφωτές τους συγγραφείς. Ωστόσο, σκοπός της μελέτης ήταν μια πρώτη αποτίμηση. Για την εξαγωγή γενικευμένων συμπερασμάτων απαιτείται μελέτη ευρύτερης κλίμακας.

## ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αντωνίου, Π., Σίσκος, Α., & Φαρμάκης, Δ. (2001). Τεχνογνωσία και Ψυχολογική ετοιμότητα καθηγητών Φυσικής Αγωγής σε σχέση με την Εκπαίδευση από Απόσταση. *Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου στην Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων (2008). *Πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης από Απόσταση, Εκπαιδευτικό Υλικό*. Παραγωγοί Τσιμπουκλή Α. και Φίλλιπς Ν., Επιστημονική Επιμέλεια Κόκκος Α. και Κουτρούμπα Κ. ΥΠΕΠΘ, ΓΓΕΕ, ΙΔΕΚΕ.

Το έργο-Για την επιμόρφωση (χχ). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Διδακτική Πράξη*. Ανακτήθηκε στις 28 Ιουλίου 2020 από <https://e-pimorfosi.cti.gr/to-ergo/gia-tin-epimorfosi>

Το έργο-Για την επιμόρφωση Β2 επιπέδου Τ.Π.Ε. (χχ). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Διδακτική Πράξη*. Ανακτήθηκε στις 8 Αυγούστου 2020 από <https://e-pimorfosi.cti.gr/to-ergo/gia-to-b2>

Bush, A. (2004). Computers and physical education teachers: a rationale for use and a small scale study into physical education teachers attitudes towards the use of computers. *The British Journal of Teaching Physical Education*, 35, 45-49.

Jong, O. (2012). Empowering Teachers for Innovations: The Case of Online Teacher Learning Communities. *Creative Education*, 3, 125-129. doi: 10.4236/ce.2012.38B02